

Proti prisilnemu novačenju.

VELIKE DEMONSTRACIJE V OKLAHOMI. — V TREH OKRAJIH SO SE SPUNTALI LJUDJE. — OBLASTI SO NAPROSILE GOVERNERJA, NAJ POŠLJE VLADNE ČETE. — MOŽJE SO PRESKRBLJENI Z VELIKO MNOŽINO MUNICIJE IN DRUGIMI POTREBŠČINAMI. — ŠTEVILNE ARETACIJE.

Oklahoma City, Okla., 3. avgusta. — V treh okrajih srednje Oklahome so se osnovali čete zamorcev, farmarjev in Indijancev, ki so si nadele nalogo, da na vse načine nasprotujejo prisilnemu novačenju.

Ljudje uničujejo polja, uničujejo telefonske in brzojavne zveze ter rušijo mostove.

Vstaši so napadli par farm in trgovin in vse opleni.

Vsi so oboroženi in imajo na razpolago veliko municije in drugih potrebščin.

Prebivalstvo okraja Sakawa je naprosilo governerja za pomoč.

Nemiri se vrše posebno v okrajih Seminole, Hughes in Pontotoc.

Ljudje so opleni par trgovin in se preskrbeli z orožjem. Oboroženi so s puškami, revolverji in gnojnimi vilami.

Governerja Williamsa so danes naprosili prebivalci, naj jim pošlje na pomoč zvezne čete. Baje je governer že ukrenil vse potrebne korake.

Wewoma, Okla., 3. avgusta. — Včeraj so vjeli in aretirali dvajset farmerjev, nasprotnikov registracije. Njihovi tovariši so se zabarikadirali v bližini Sasakavane.

Savannah, Ga., 3. avgusta. — V tukajšnji bližini so si nabavili farmerji veliko množino municije in orožja.

Pravijo, da hočejo braniti svoje sinove pred prisilno vojaško službo.

Nemiri v Butte, Mont.

VELIKO RAZBURJENJE MED DELAVCI V BUTTE. — VODITELJ I. W. W. LINČAN. — RAZPISANA NAGRAĐA. — DELAVSKI VODITELJI SVETUJEJO LJUDEM, NAJ BODO MIRNI.

Butte, Mont., 3. avgusta. — Prebivalci mesta Butte celo noč niso mogli spati zaradi poročil o linčanju in nemirih, katere so povzročili prijatelji Franka Littleja, ki je bil voditelj I. W. W. in katerega je sedem zločincev izvleklo iz hotela ter ga obesilo na nek železniški most.

Mestni svet je razpisal nagrado \$1,000, da se zasledijo zločinci.

Zvezne, okrajne in državne oblasti so vpeljale preiskavo o Littlejevi smrti.

Generalni državni pravdnik Gregory je sporočil okrajnemu pravdniku Wheelerju, da naj mu pošlje vsa poročila glede umora.

Wheeler izjavlja, da je poslal generalnemu pravdniku vsa poročila o Littlejevem govoru, ki je bil po mnenju nekaterih izzivalen. Želel je imeti v rokah prej odlok generalnega pravdnika, predno bi pustil aretirati Littleja, kajti Wheeler sam ni bil mnenja, da bi bil Little kršil kako zvezno postavbo.

Okrajni pravdnik Jackson je izjavil, da bodo oblasti poskrbele vse, da se zasledijo morilci in pridejo v roke pravice.

Dasiravno vlada v mestu in okolici med delavci veliko razburjenje, vendar delavski voditelji držijo svoje tovariše v miru. Littlejevo truplo bo ostalo v Butte toliko časa, da pride kako poročilo od njegove sestre, ki živi v Fresno, Cal.

Delavci so naprosili šerifa, da bi zaprisegel tisoč delavcev kot pomožne deputije, da bi pomagali vzdrževati mir. Šerif pa je rekel, da se mu zdi nepotrebno, da bi oborožil tako veliko število.

Oblasti se boje, da bo Littlejevemu linčanju sledilo še več linčanj.

Butte, Mont., 3. avgusta. — Delavci bodo tiho protestirali proti umoru Littleja s tem, da bodo njegovo truplo spremili na železniško postajo. Pogreba se bo vdeležilo najmanj 4,000 oseb.

Delavci so župana vprašali, ako bo sprevid dovoljen. Župan je izjavil, da nima nič proti temu, samo vršiti se mora mirno.

Littlejevo truplo bodo v nedeljo prepeljali v Yale, Okla., kjer živi njegov brat.

Vse poizvedovanje za morci je bilo do sedaj neuspešno. Sodnijski uradniki so mnenja, da se nikdar ne bo izvedelo za prave storilce.

Hindenburgovo odlikovanje. London, Anglija, 3. avgusta. — Cesar je poslal feldmaršalu Hindenburgu sledeči brzojav:

"Moja srčna potreba je, ljubli feldmaršal, ob korzu tretjega leta in zvezdo mojega hišnega reda Hoče najprej vseh vojn, v kateri ste henzollernov. Odlikovanje bo ta neprestano in sijajno strategijo koj odposlano".

in umetnostjo nasprotovali močnejšemu nasprotniku in našim armadom pokazali pot k zmagi izraziti Vam znova svojo neizčrpljivo za hvalo. Podelimi Vam veliki križec

Angliji so vdrl v nemške zakope pri Lombertzide. V torek so zavzeli na francoskem bojišču vje li 6122 Nemcev, med njimi 132 častnikov.

Operacije še vedno ovira deževno in viharno vreme.

Nek nemški častnik pravi, da se imajo Angliji za svoje uspehe zahvaliti granatam z dimom. S te

Pershing pri četah.

Pershing je obiskal ameriški tabor. Isprauje in poskuša vojaško hrano. — Zapustil bo Pariz.

Ameriško taborišče na Francoskem, 2. avgusta. — General Pershing je danes dal lep izgled svoje vojaške vestnosti, ko je šel skozi vse vasi, koder so nastanjeni njegovi vojaki.

To pa ni bilo samo površno nadzorovanje. Pregledal je vse; informiral se je o vsaki najmanjši stvari. Izpraševal prostore, kompanijske kuharje in razne druge osebe.

Hotel je vedeti, kako se jim godi, in če je treba kaj drugače napraviti, da se položaj izboljša.

General Pershing je prenočeval v majhni vasi in je prišel v ameriško taborišče v sredo zjutraj. Armado je našel kakoršna je želel videti: vojaki so delali in se vežbali.

Pershing je tudi obiskal več krajev, ki so mu bili priporočeni za njegov glavni stan. V kratkem namerava zapustiti Pariz in bo šel v bližino ameriškega vežbališča.

Pershing je bil po nadzorovanju prvega dne zelo zadovoljen in je rekel, da se je vse izvršilo v njegovo zadovoljnost. Tudi prestop za vežbališče je po njegovi izjavi za ta letni čas primeren, dasi zaradi sodežev na polju omejen. Ko bodo pridelek pospravljeni, bo dovolj prostora za vežbanje za vse divizije, ki imajo priti.

Pershing ni pri nadzorovanju kazal nikake utrujenosti. Izpraševal je posamezne vojake o njihovem vsakdanjem življenju. Popraševal je, kaka je hrana in koliko jo dobe. Informiral se je celo o ostankih hrane in je bil zelo zadovoljen, ko se mu je povedalo, da vse ostanki dobivajo kmetje, ki jih potem porabijo za živalsko krmo.

Vojaki so bili dobro razpoloženi in so se čisto privadili francoskemu podnebnju. Perejo sami svoje perilo v pralnicah, ki so postavile ob reki. Na eni strani reke perejo ameriški vojaki, na drugi pa domačini.

V poljskih kuhinjah je natančno izpraševal kuharje.

"Ali dobivate dovolj živeža, da morete hraniti moštvo?" je vprašal general starega kuharja, ki je bil že več let pri armadi.

"Yes, sir", je odvrnil in se je postavilo po vojaško.

"Ali dobite sočivja in zelenjavo?"

"No, sir".

"Ali ne dobivate krompirja?"

"Oh, yes, sir".

"In čebule in paradižnikov?"

"Yes, sir".

"In graha in fižola?"

"Yes, sir".

"Potem, kaj hočete še več?"

"Ničesar, gospod".

Pershing se je smejal in je odšel.

Bil je zadovoljen s položajem, ki vlada v ameriškem taboru.

Mnogi vojaki so videli Pershingga še-le privrkat. Njegov prihod v tabor je bil tako nepričakovan, da so nekateri vojaki ugrabili, ali je to Pershing, ali ne.

Mnogi vojaki so še-le rekruti in se vežbajo.

Flandrsko bojišče.

London, Anglija, 3. avgusta. — Feldmaršal Haig je zopet zavzel St. Julien, severovzhodno od Ypres, od koder so bili poginili v četrtak.

Severno od železniške proge Ypres-Roulers se zbirajo oddelki nemške pehote in se pripravljajo na napad. Ponoči smo zavzeli nekaj ozemlja južno od Hellebeke.

Vzhodno od Monchy le Preux so Angliji zavzeli vse ozemlje, katerega so Nemci ponoči zasedli.

Angliji so vdrl v nemške zakope pri Lombertzide. V torek so zavzeli na francoskem bojišču vje li 6122 Nemcev, med njimi 132 častnikov.

Operacije še vedno ovira deževno in viharno vreme.

Nek nemški častnik pravi, da se imajo Angliji za svoje uspehe zahvaliti granatam z dimom. S te

mi granatami so Angliji bombardirali dva dni nemške postojanke, predno je prišla z napadi. V oblikih dima je poginilo mnogo Nemcev. Nemci so imeli sicer na obrazu maske proti dimu, toda navzile temu jih je mnogo omagalo.

Velik uspeh dima se razvidi iz tega, da nek polk, ki je hotel iti drugemu na pomoč, ni nikdar prišel na mesto.

To je ironija usode, da so Nemci ravno na mestu, kjer so v začetku vojne sami pričeli z dimom, imeli največ krivov zaradi dima.

Poročilo Miss Marije Brown iz Pittsburgha, ki se je ravno vrnila iz Nemčije v Ameriko.

Marija Brown poroča: — Dočim se bogatim lahko izogne skrajnemu pomanjkanju, ki pritiska na revnejše sloje, je vendar komaj najti enega človeka v Berlinu, ki bi se enkrat na teden pošteno najedel.

Miss Brown je odšla v Berlin v aprilu leta 1914, da dovrši svoje muzikalne študije in končala jih je ravno, ko so napovedale Zdržene države Nemčiji vojno. Ona izjavlja, da se je vse sovražstvo, katero je gojila Nemčija do Anglije, v podvojeni meri preneslo na Ameriko.

Sklenila sem zapustiti Berlin dne 29. maja, a zadelo sem na oviro za oviro, ki se mi jih je stavljalo na pot, in nemogoče je bilo dobiti potrebne listine, da grem na pot. Vsi moji prizivi na najvišje uradnike so bili neuspešni in večkrat se me je zavrnilo na surov in žaljiv način.

Miss Brown izjavlja, da je že prišla misliti, da se ji sploh ne bo dovolilo povratka v domovino, ko je nenadno prišla pomoč. Kapitan Hans Tautscher, soprog operne pevke Gadske na Metropolitan operi v New Yorku, je uporabil ves svoj vpliv v njen prid in končno je dobila listine, s katerimi se ji je dovolilo povratek v domovino.

Pomanjkanje v Nemčiji.

Poročilo Miss Marije Brown iz Pittsburgha, ki se je ravno vrnila iz Nemčije v Ameriko.

Marija Brown poroča: — Dočim se bogatim lahko izogne skrajnemu pomanjkanju, ki pritiska na revnejše sloje, je vendar komaj najti enega človeka v Berlinu, ki bi se enkrat na teden pošteno najedel.

Miss Brown je odšla v Berlin v aprilu leta 1914, da dovrši svoje muzikalne študije in končala jih je ravno, ko so napovedale Zdržene države Nemčiji vojno. Ona izjavlja, da se je vse sovražstvo, katero je gojila Nemčija do Anglije, v podvojeni meri preneslo na Ameriko.

Sklenila sem zapustiti Berlin dne 29. maja, a zadelo sem na oviro za oviro, ki se mi jih je stavljalo na pot, in nemogoče je bilo dobiti potrebne listine, da grem na pot. Vsi moji prizivi na najvišje uradnike so bili neuspešni in večkrat se me je zavrnilo na surov in žaljiv način.

Miss Brown izjavlja, da je že prišla misliti, da se ji sploh ne bo dovolilo povratka v domovino, ko je nenadno prišla pomoč. Kapitan Hans Tautscher, soprog operne pevke Gadske na Metropolitan operi v New Yorku, je uporabil ves svoj vpliv v njen prid in končno je dobila listine, s katerimi se ji je dovolilo povratek v domovino.

Zivilske razmere v Nemčiji so neizrekljivo strašne. — pravi Miss Brown. — Ko sem se vozila skozi Lipsko, so mi pripovedovali sopotniki, da zavzivajo tam ljudje živali iz zoologične vrta. V onem času je bilo na programu meso slonov.

Prihodnji na vrsti, da romajo v kuhinje, so bili levi in tigri, dočim so opice prihranili za nazadnje.

Celo v Berlinu so cene živit tako visoke, da jih more zmagati le najbolj bogat človek.

Zapustila sem Berlin dne 14. julija. Dan prej je bila cena surovega masla \$2.50. Jajca so prodajali po 25 centov koda. Stanovala sem z dvema drugima deklicama, ko jih ena je bila iz Chile, druga pa iz Rusije.

Par dni pred odhodom nas je zapustila strežnica, ki je izjavila, da ne more več zmagovati dela vsled pomanjkanja primerne in zadostne hrane.

Iz Washingtona.

Herbert C. Hoover je postal živilski administrator. — Živilska predloga sprejeta v zbornici.

Washington, D. C., 3. avgusta. Poslanska zbornica je danes sprejela konferenčno poročilo glede živilske predloge. Poročilo je bilo enoglasno sprejeto. Edino McLe-more ni glasoval.

Poslanec Gillette, ki je zdaj republikanski voditelj je bil otvoril debato in je ostro napadal poslance Leverja ter mu očital, da veliko bolj služi predsedniku kot pa poslanski zbornici.

Barkley, velik zagovornik prohibicije, je rekel: — Če bo trajala vojna še dve ali tri leta, se bomo morali kmalo od-povedati vsemu luksusu, ki povzroča draginjo.

Izvedba živilske postave je izročena Herbertu C. Hooverju, ki je postal s tem živilski administrator.

Zvezna oblast za preskrbo živil je odprla svoj glavni stan v hotelu Gordon.

Rusi se zdaj bore z Nemci ob Bistrici, Med Dnestrom in Prutom pa se Rusi umikajo, med tem ko so v južnovzhodni Galiciji Rusi zopet prekorčili Zbroč na mestu, kjer se izliva v Dnjestro.

V Karpatih so Nemci zavzeli ruske postojanke pri Kimpolungu. Pri Kioju pa je bil turški napad odbit.

Berlin, Nemčija, 3. avgusta. — Zgodaj danes zjutraj so avstrijsko-ogrsko četo pod poveljstvom generala Krita vkorakale od severa v Črnovice. Z joča pa so prišli v mesto čete nadvojvode Joka.

Vasi severno od Črnovic so

Ruska kriza.

Največja kriza. — Kerenski resignira, pa zopet sprejme. — Zadnji poizkus rešiti Rusijo. — Socialisti in radikali. — Petrograjski vojaški guverner umorjen. — Poljedelski minister Černov nemški agent. Nemci v Črnovicah.

Petrograd, Rusija, 3. avgusta. V Rusiji je nastala največja kriza od časa revolucije. Predsednik Kerenski, ki je obnem vojni in mor-nariški minister je resigniral, in z njim vsi drugi ministri, razun podpredsednika Nekrasova. Pozne-je so razun zunanega ministra Tereščenko vsi ministri umaknili svojo resignacijo.

Do ministrske krize je prišlo, ker se je dolžilo poljedelskega ministra M. Černova, ki je že tudi resigniral, da je nemški agent.

Kerenski bo poslednjič poskusil sestaviti vlado, v kateri bodo socialisti in radikali.

Petrograjski vojaški guverner general Erdelli je bil ubit. Nekdo ga je izdajalsko vstrelil od zadaj.

General Erdelli je bil 25. julija imenovan za petrograjskega vojaškega guvernerja, potem ko je general Polovčev resigniral, ker ni mogel zadušiti nemirov v mestu.

Poroča se tudi, da je bil aretirani general Gurkov, ki je moral v maju resignirati, ker je nasprotoval posredovanju med delavskimi in vojaškimi delegati ter provizorično vlado.

Černov je pri svoji resignaciji pisal Kerenski pismo, v katerem ga prosi, da bi se mu dovolilo, da bi se smel zagovarjati zaradi obdobja živte. Vlada je sprejela njegovo resignacijo in obljubila, da mu bo dana prilika, da se opraviči.

Podpredsednik Nekrasov je izjavil nasproti časnikarskim poročevalcem, da so pregledali vse listine, ki se tičejo Černova ter da material ni tako obtežen, vendar pa se je morala njegova resignacija sprejeti.

Černov je bil vedno velika ovira v ministrstvu. Ko je Kerenski povabil ustavne demokrate, da stopijo v vlado, niso sprejeli ponudbe in so zahtevali, da se Černov odstrani. Kerenski pa ga ni maral žrtvovati.

Černov je bil imenovan za poljedelskega ministra v maju in je ostal na svojem mestu, ko je 24. julija Kerenski prenovil ministrstvo. Černov je član izvrševalnega odbora delavskih in vojaških delegatov ter je zagovornik razdelitve zemlje.

Provizorična vlada ni priznala finske samostojnosti ter je razpustila deželni zbor ter odredila nove volitve za 1. oktobra. Pri okto-berskem zasedanju deželnega zbora bo vlada predložila načrt za odnošaje med Rusijo in Finsko.

Vlada je izjavila, da je finska neodvisnost samo v mejah, katere zahteva ruska vlada.

Poveljujoči general dvanajsete armade je ukazal, da morajo vsi vojski, ki spadajo k polkom, ki so odpovedali pokorščino in niso hoteli stopiti v ofenzivo, morajo nositi na ramah vidno črno znamenje, da bo vsakdo poznal upornike. Kdor se bo pa v ognju zopet skazal, bo smel odstraniti ta znak.

Kapitan Nemic je bil imenovan za admiral črnomoškega brodogradništvaja kot naslednik admirala Kočeka.

Današnje uradno poročilo pravi, da so Rusi zapustili Kimpolung. Nemška in avstrijska poročila na trdijo, da so avstrijsko-nemške armade zavzele tudi Črnovice, glavno mesto Bukovine.

Rusi se zdaj bore z Nemci ob Bistrici, Med Dnestrom in Prutom pa se Rusi umikajo, med tem ko so v južnovzhodni Galiciji Rusi zopet prekorčili Zbroč na mestu, kjer se izliva v Dnjestro.

V Karpatih so Nemci zavzeli ruske postojanke pri Kimpolungu. Pri Kioju pa je bil turški napad odbit.

Berlin, Nemčija, 3. avgusta. — Zgodaj danes zjutraj so avstrijsko-ogrsko četo pod poveljstvom generala Krita vkorakale od severa v Črnovice. Z joča pa so prišli v mesto čete nadvojvode Joka.

Vasi severno od Črnovic so

Letošnji pridelek krompirja.

Poljedelski departement je objavil, da se je v letošnjem letu število akrov, na katerih so nasadili krompir, povečalo za 22.05 odstotkov in da so na vsakem akru pridelali veliko nad normalno mero krompirja.

Zdržene države so vsled tega pridelale krompirja 450,000,000 bušljev, kar znači ne le 100,000,000 bušljev več kot povprečno v zadnjih petih letih, temveč tudi nad 150 milijonov več kot v preteklem letu.

Ta prirastek je brez vsakega dvoma pripisovati agitaciji, katero so vprizorili za bolj intenzivno obdelovanje polja in manjših vrto, katerih prej niso uporabljali. Živilska predloga, o kateri se sedaj razpravlja v senatu, bo najbrž ugodno uplivala tudi na pridelek prihodnjega leta.

Dosedaj je vladalo glede pridelovanja krompirja veliko valovanje, in obilnemu pridelku enega leta je skoro vselej sledil pičel pridelek naslednjega leta. To pa se je zgodilo vsled tega, ker so dobili farmerji za krompir manj kot so pričakovali in so prihodnje leto sadili veliko manj krompirja.

Kadar je bil na ta način pridelek pičel, so poskočile cene, in iz tega je sklepal vsak farmer, da bodo ostale cene tudi bodoče leto iste; zasadil je torej zopet veliko krompirja.

Farmer je imel vsled tega vedno vzrok za pritožbo, kadar je imel veliko krompirja, se je pritoževal nad nizkimi cenami, kadar pa so bile cene visoke, je imel malo krompirja.

Vsproti živilske predloge pa ima predsednik pravico "nakupiti, spraviti v skladišča in prodajati za cash-denar ob primernih cenah" potrebsčine, med katere spada tudi krompir. Stem se zajamci primerne cene za prodajalja in konsumente.

Važnost teh določb naj pojasnimo na enem samem vzgledu:

"Novi" krompir, kot se imenuje zgodnji pridelek, se pridobiva predvsem v Floridi in deloma v Texasu ter v par drugih južnih državah. Ta pridelek prično spravljati na trg v mareu, in prodaja je končana v maju, dasi-ravno prihajajo pošiljave iz južnih držav še v juliju.

Ta krompir je treba porabiti tekom par tednov, potem ko so ga spravili iz zemlje in pošilja se ga po celi deželi v sodih ali pletenicah. Tega krompirja se ne uporablja za seme.

Prva velika zaloga novega krompirja pride iz Virginije, kjer se prične s prodajo pridelka krog 1. julija. Večji del tega pridelka, posebno pa oni, ki ga pridelajo v iztočnem delu te države, gre skozi roke "Eastern Shore Virginia Producers Exchange", ki prodaja blago veletržcem na severu in zapadno od Mississippi reke. Ti veletržci ali "jobbers" prodajajo blago zopet komisijskim trgovcem ali trgovcem na debelo, ki ga končno prodajo onim, ki prodajajo na drobno. Malo prilike je za špekulacijo ali napihavanje cen pri novem krompirju, kajti blago se kaj hitro in rado pokvari.

New Jersey in Long Island pričenjata pobirati krompir krog 1. avgusta in tudi ta krompir se imenuje "novi" krompir ter se ga ponavadi zavzije takoj, ko je pobran. Ves poznejši krompir ali oni, ki tvorijo glavni pridelek, pa zraste skoro izključno v severnih državah.

plamenu kar pomeni, da se Rusi umikajo.

Črnovice so v sedanjih vojni že desetkrat izpremenile svojega gospodarja. Najprej so jih Rusi zavzeli 4. septembra 1914, pa so jih čez nekaj tednov zopet zapustili. V novembru so jih zopet zavzeli in so jih držali do februarja 1915. V mareu so Rusi pričeli ofenzivo in so z jurišem pognali Avstrijce iz mesta. Gospodarji mesta pa so bili samo dva tedna.

V januarju 1916 so Rusi dva krat zavzeli Črnovice in obarot so jih zopet izgubili. V juniju pa so jih zopet padle v roke in so jih obdržali do sedaj.

BOJAKI, SLOVENC, SPOMINJAJTE SE SLOVENSKE RE-VEŽEV V STAREM KRAJU!

Posiljatelj denarja.

Kakor že znano, ne sprejemamo več denarja za izplačila v Avstriji, Ogrski in Nemčiji.

Lahko pa vedno še izposlujemo izplačila vojnim ujetnikom in drugim v Rusiji, Italiji in Franciji, kakor tudi onim ljudem na Primorskem, kateri bivajo v krajih, ki so zasedeni po laški armadi.

Kadar pošljete denar, priložite tudi dopisnico ali pisno vojnega ujetnika, ker nam s tem pomagate sestaviti pravilni naslov.

TVRDKA FRANK BAKSEB

at Cortlandt Street, New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Slovenian Daily)
Owned and published by the
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation.)

FRANK BAKKEN, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer.

Place of business and addresses of above offices:
82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

Na celo leto velja list na Ameriko	Za celo leto na mesto New York	\$8.00
in Canada	Za pol leta na mesto New York	8.00
Za pol leta	Za četrt leta na mesto New York	1.50
Za četrt leta	Za eno leto na mesto New York	8.00

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan izvenredni nedelji in praznikom.

"GLAS NARODA"

("Voice of the People")

Printed every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$3.50.

Advertisement on agreement.

Dopisi brez podpisa in osebni se ne priobčajo.

Denar naj se blagoviti pošilja po — Money Order.

Pri prijavi naročnikov prosimo, da se nam tudi pošljejo imena in naslovi, da hitreje najdemo naslovnik.

Dopisom in pošiljankam navedite ta naslov:

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St., New York City.

Telephone: 2876 Cortlandt.

**Slovinci.**

Iz Pariza smo dobili knjigo, ki ima naslov "Les Slovinci". Izdala jo je znana založna knjigarna Felix Alcan. Ta knjiga, ki je francoski prevod dela "Hrvati in Slovinci", katerega sta napisala dr. Janez Ev. Krek in njegov hrvatski tovariš, se peča le s slovenskim delom razprave. In vsled tega nosi tudi izključni naslov "Slovinci".

Predno govorimo o stvari, naj omenimo osebo pisatelja te knjige dr. Janeza Ev. Kreka, ki je bil svoj čas eden glavnih duševnih voditeljev takozvane Slovenske Ljudske Stranke.

Kot se nam poroča, je zadnji čas obrnil hrbet svojim prejšnjim tovarišem, posebno ljubljanskemu škofu in dr. Sušteršiču ter ustanovil svojo lastno politično stranko, v kateri so zastopani najnaprednejši in pravicoljubni elementi krščansko-socijalne politične organizacije na Slovenskem.

Delovanje dr. Kreka je bilo od nekdanj iskreno, a v njegovem prizadevanju so ga ovirali njegovi lastni pristaši.

Mož je bil preveč samostojen, preveč neodvisnega duha, da bi mogel ukloniti se poveljem diktatorjev stare klerikalne stranke na Slovenskem, in njegov odstop in vstvarjenje nove stranke je bila povsem logična posledica njegovega celega delovanja.

Da ni bil posebno priljubljen pri avstrijski vladi, je znana stvar, kajti tekoma vojne je bil že večkrat interniran in je pod stalnim nadzorom avstrijskih pandurjev.

Da preidemo na knjigo, naj priobčimo odstavek iz francoskega uvoda h Krekovemu delu, ki ga je sestavil prevajalec na francosčino:

— Oprostitev malih narodov izpod tujega jarma je prav gotovo bistvena točka programa zavznikov v tem velikanskem boju, ki razburja celi svet.

Mali slovenski narod, ki se je vstanovil v šestem stoletju po Kristu, kot pravi pisatelj tega dela "na mestu, kjer sega Sredozemsko morje potom svojega zaliva Jadranskega morja, globoko v telo Evrope in kjer so bili toplivi različnih civilizacij Juga tekom časa v stalni stiki z uplivi Severa, tam, kjer je mogočna cesta narodov prevažala celo življenje Severozitoka proti Severozapadu na tem mestu, ki se je vedno tresel in ki ni bil niti trenutno miren", je postavil zdaj vse svoje upanje v trdno odločitev zavznikov, da se bo na bodočih mirovnih konferencah dalo izraziti tudi njegovemu hrepenenju po prostosti.

Slovenski narod pričakuje, da mu bo po tolikih stoletjih končno vendar dovoljeno razviti se in sicer v tem spojenju s svojimi brati Srbo-Hrvati, kjer bi mogel dati izrazu svojim živim silam in skupni jugoslovanski državi.

— Kdor si pridržne v Avstriji ali Nemčiji obelodaniti take stvari, mora biti pač pogumen človek.

Skupno delo dr. Kreka in njegovega hrvatskega tovariša je izšlo preteklo leto v nemškem jeziku v Jeni na Nemškem ter nosilo naslov "Die Kroaten und die Slovenen".

Lahko si mislimo, da je bilo delo zaplenjeno, kakor hitro so bili opozorjeni merodajni krogi nanj.

Sprva so ga zaplenili le za čas vojne, a pozneje je bila zaplenjena določena za negotov čas, najbrže za toliko časa, dokler bodo imeli avstrijski in nemški mogotci kako besedo.

To delo je delo neustrašenega borilca za narodne pravice, ki se v Avstriji morda edini bori za cilje, za katere se baje bore razni politični žonglerji po Angliji in Ameriki.

Upliv, ki ga je napravila ta knjiga na francosko javnost, je bil velik in bo mogoče še večji.

Gotovo pa je, da bodo pri končnem urejenju jugoslovanskega vprašanja bolj vpoštevali znanstveno delo politika in diplomata Kreka kot pa vse enodnevnne brošure in puhla jadikovanja glede potrebe ustanovitve velike jugoslovanske države.

V tem delu so dejstva, podprta s številkami, katerih ni mogoče pregledati. Vsak, kdor je prečital to knji-

go, je moral priti do prepričanja, da se takega nadarjenega naroda ne sme izročiti poginu ali ga pustiti v rokah sovražnega Nemca.

(Knjigo, predstavljeno iz francoskega prevoda, bomo začeli priobčevati v torek na tretji strani našega lista. Op. ur.)

Dopisi.

S pota.
Na Ely, Minn., sem srečal več glavnih odbornikov JSKJ, ki so se zbrali k sestmenemu sestanku v glavnem uradu JSKJ.

Sredi julija je bila neznosna vročina. Navadno je vse po starim. Na krasnem jezeru, ki je podobno slovenskemu Bledu, je bilo ob časi vročine vse polno ladje in čolnov. Na lepih otokih se je razleglo veselo petje in domače rajanje. Elyčani so lahko ponosni na to naravno krasoto. Slovenski pijočnik, belobradi starček, prečisti g. J. F. Buh se je že mnogokrat izrazil, da mu pogled na to jezero oblači srce in ga spominja na slovensko zemljo okoli Bleda.

Ko pišem o lepoti kraja, je vse veselo okoli mene. Toda ob časi vročine se je parkrat oglasil tudi mrtvaški zvon, ker je za ta svet zaspalo dvoje mladih bitij. Kijeljnovi družini je umrla prvorojena hčerka, pri železnikarjevih pa je pobrala nemila smrt tudi mladeža člana.

Zdaj kosimo travo in veselo prav starokrajsko ukanje se sliši med kosci. Da je na Ely več slovenskih trgovcev, mi ni treba omenjati.

Na Biwabiku, Minn., so 30. julija pokopali 26letnega Nandeta Zgoneca, dona iz vasi Trnje, fara Rob na Dolenjskem. Vsi smo ga dobro poznali, saj je razvažal hla-dečo pijačo, ki poleti hladi, pozimi pa greje. Vožl je pivo in se je povozil. Po trdnih mukah je izdihnil svojo dušo. Za njim žaluje več prijateljev in znancev, zlasti pa še ljubice sree, katero je hotel rajni peljati pred oltar.

Tower, Minn., je najstarejše mesto v okolici železnih rudnikov in leži ob daleč nakrog znanem Vermillionem jezeru. Med 18 drugimi sta odstopovala k vojakom v New Mexico tudi dva v Toweru rojena Slovenca John Zalar in Mihael Vrbanc. Tukajšnji fantje so zelo korajžni in se pripravljajo k vojaškemu naboru. Srečal sem 9 Auročranov s šopki na prsih in so bili polni navdšenja za novo domovino Ameriko. Predno so odstopovali, so še z avtomobilom napravili izlet in obiskali več znancev.

Na Gilbertu, Minn., kakor sem že enkrat poročal v glasilo, so blagoslovili in razvili zastavo. Bil sem pa opozorjen, da sem napravil pomoto, kajti zastavo ni razvil društvo št. 25, ampak št. 20 JSKJ. Botroval je ob navzočnosti 14 tovarišev in tovarišice jednotin predsednik g. Mihael Rotvansk in Comenough, Pa. Slavnost je bila zelo lepa.

Tudi Gilbertčani so imeli enako slavnost; društvo sv. Alojzija št. 161 JSKJ je blagoslovilo in razvil svojo društveno zastavo.

Smrt tudi na Gilbertu ne počiva, kajti oglasila se je pri družini Knez in vzeli s seboj mesec starega sinčka; pri Zupanovih pa je s svojo košeno roko pograbila eno leto staro hčerko. Tako sem popisal bližnjo dobro znano kraja; vsaj dobro ga poznajo delegati lanske konvencije JSKJ. Letos v avgustu pa pridejo na Eveleth, Minn., delegati iz vseh krajev Združenih držav na 13. konvencijo JSKJ.

Matija Pogorelec.

Peoria, Ill.

Namenil sem se napisati za javnost nekaj besedi iz našega mesta Peoria. Slovenske zasedbine tukaj ni, vendar pa eksistira dve društvi; eno pripada JSKJ, drugo pa SNPJ. Posebno zadnje imajo zaznamovati lep napredek, dasi-ravno je šele rojeno.

Ne smem pozabiti, da je tudi tukaj nekaj rojakov izžrebanih za armado strica Sama.

Kar se tiče dela, še ni prelahko. Zdaj smo dobili šurni delavnik; tudi plačo so nam zvišali tako, da zdaj zaslužimo več kot prej, ko smo delali po 10 ur. Družba Keystone Steel & Wire Co., ki izdeluje žice, je sama prostovoljno povzela plačo in mislila delavci. Škoro vsi tukajšnji Slovinci delajo v tej tovarni. Sino pa tudi patriotični Amerikanci. Dogovorili smo se s družbo, da delamo skupi štiri osebe vsak mesec za

dan za ameriški Rdeči križ. Imel bi vam še več poročati, toda ne dovoli mi ta pasja vročina; bom prihodnje poročal kaj več.

H koncu želim vsem rojakom in rojakinjam širom Amerike kar vse najboljšo. Joe Kulhar. (Opomba: V srbski kraljevini je bilo pred vojno nekaj nad dva milijona 700 tisoč Srbov; v Avstro-Ogrski pa en milijon 106 tisoč. Hrvatov pa je v Avstro-Ogrski nekaj nad 2 milijona 616 tisoč.)

Anaconda, Mont.

V Montani je še vedno strašak, dasi tukajšnji listi poročajo, da so se delavci vrnili na delo.

Družbe so naredile plačilno lestvico, s katero ljudem le pesek v oči mečejo. Ker gre bakru cena vedno gor in dol, zato ne bodo imeli delavci stalne plače. Da bi pa bila cena bakru na najnižjo stopnjo po vojni, je samoumevno, in s tem bo šla tudi plača; draginja pa gre vedno navzgor in tudi po vojni ni pričakovati cenejega življenja, zato so delavci v Butte zahtevali, da družbe dajo stalno enako plačo. To gibanje se je pričelo tudi tukaj v Anacondi, toda družbe o tem nočejo ničesar slišati. Borba je huda in delavci bi zmagnali, ko ne bi bilo toliko stavkokazov.

Sedaj ne hodite sem in naj se nihče ne da speljati, da bi šel sem, akoravno se bahajo, da bo plača do \$6, kar je le prevara.

Pozdrav rojakom ter ključem: Ne skrbite! X.

Grozote pomorske bitke pri Jutlandu.

Prižore na krovu nemške zastavne ladje "Lützow" tekoma pomorske bitke pri Jutlandu, v kateri se je potopilo par največjih nemških bojnih ladij od strani brodovja angleškega admirala Beattyja, nam na živahen način slika P. Krug, eden preživelih s te bojne ladje, v pamfletu, katerega se je ravnokar objavilo v Haagu na Nizozemskem. Domneva se, da je to prva podrobna povest o tej veliki bitki, pisana z vidika nemškega mornarja.

Dočim je bila bojna ladja "Lützow" torpedirana že takoj v pričetku spopada, je bila nesumljivo izpostavljena ognju velikih topov na angleških ladjah in kmalu je postala popolna podrtija, "ladja mrtvih", kot jo imenuje Krug.

Glasom njegovega poročila je bilo 27 nemških mornarjev zajetih v prostoru, kjer so se nahajali Diesel dinamo-stroji, še predno se je bitka pravzaprav pričela in tam so ostali, kar je bila bojna ladja že popolnoma razbita ter se jo je poslalo na morskno dno s pomočjo torpeda z nemškega rušilca. Dva zajetih mož sta zblaznela in tovariši so ju morali zvezati.

Po popisu prvoga dela bitke in pripovedovanju, kako je prihod angleških bojnih ladij izpremenil položaj, pripoveduje Krug: — Naenkrat se je cela ladja močno pretresla. Kolos se je dvigal naprej in vse, kar ni bilo pritrjenega, je popadalo s svojega prošnjega mesta. Prvi direktni udarec! Torpedo je zdrobil sprednji del ladje. Učinek strela je bil naravnost grozovit. Železo, les, kovinski deli ter kosi trupel — vse to je bilo pomočano, in električne luči, ki so vled nekega slučajja gorele še naprej, so osvetljevale ta strašni prizor.

Dva krova nižje, v prostoru za Diesel stroje, je še vedno utripalo življenje. Ta del ni bil zadet in 27 mladih mož je bilo odrezanih od ostalega sveta, dočim je drla v prostor voda z vso silo. Obsojeni bo bili na smrt.

Vač 38-centimetrskih granat je natančno zadelo svoj cilj ter povzročilo grozno smrt. Prvi oddelek, ki je bil zadet, je bil kompartment za brezžični brzojav. O dvanaestih živih ljudih, ki so trenutno preje sedeli pri svojih strojih, ni bilo nobenega sledu več. Na mestu je ostal le dim in kup razvalin. Drugi del

je zopet zadet v sprednji del ladje. Celi ta sprednji del bojne ladje je legnil, izvenredni kompartment za Diesel motorje.

Nadlajni stred, ki je bil namenjen strani bojne ladje, je bil prekratak, a izginil je torpedni čoln, ki se je nahajal v bližini Na vodi je plaval le par kosov lesa ter par razbitih rešalnih čolnov.

Sprednji del "Lützowa" je bil v plamenih. Strel za strelom je padal proti strani ladje v hitrih intervalih. Strašen pogled se je nudil na krovu. "Lützow" in trebalo je železnih živcev, da je ostal človek hladan. Na stotine ljudi je izgubilo življenje, dočim so ležali drugi skozi ure v strašnih mukah, a boja še vedno ni bilo konca. Sprednji del je bil zdrobljen ter popolnoma pod vodo. Stirje vijaki so napel moč iz vode in ladja se je mogla pomikati naprej le še z naglieo 8 do 10 vozlov, dočim je znašala normalna hitrost 32 vozlov.

Admiral se je odločil, da premešči svoj stan na bojno ladjo "Moltke". Vseled tega je dal povelje, naj se "Lützow" obrne ter odstrani s pozornišča boja. Ladja pa je bila komaj eno miljo proč ko je dobila celo kopo streliv in cela ladja je bila polna strupenih plinov, katerim so podlegli vsi, nahajajoči se na krovu. Preteklo je skoraj trideset ur, predno se je zopet razsvetlilo ladjo. Tedaj pa je bilo šele mogoče spoznati ves obseg škode, ki je bila povročena. Na krovu so se nahajali trije zdravniki in petnajst pomočnikov ter do 180 ranjenih; izmed vseh teh so ostali živi le štirje.

"Lützow" je bil tedaj že čisto razdejav. Z jantborov so vibrirale raztrgane zastave in visle žice porušanih brezžičnih brzojavnih naprav. Vsi stolpci, v katerih so postavljeni ladijski topovi, so bili razbiti. Spodaj, v skladiščih premoga je še vedno ležalo veliko število ranjenih, za katere pa ni bilo nobenega zdravnika na razpolago.

Prišla je noč in pričeli so upati, da se bo ladja izognila nadaljnjim napadom od strani sovražnika. Ob tretji uri zjutraj pa sta se približali dve angleški križarki v spremljevalni petih rušilcev in to v najbolj kritičnem času, kajti sprednji in srednji del ladje sta se nahajala že pod vodo. Prišlo je povelje, naj se spravi vse ranjenec na zadnji krov. Nastala je zmešnjava, kajti v tem trenutku je vsakdo mislil le na rešitev svojega lastnega življenja.

Onih 27 mož, ki so se nahajali pri Diesel motorjih, ni bilo mogoče rešiti, a slišati je bilo njih krike na pomoč. Angleški torpedni čolni so hitro vzeli s krova prežve posadko nemške vojne ladje. Oni, ki so ostali na krovu, so bili izročeni smrti.

Francoska vlada v Tunisu.

Kljub izjavi Kiplinga se stikata Iztok in Zapad v Tunisu, glavnem mestu Tunizije na obali severne Afrike. Soglasno s staro tradicijo pa se dvojčka ne asimilirata.

Tunis je mesto naravnost presenečljivih kontrastov, kajti v tem mestu obstajata v resnici dve ločeni mesti. Velika orientalska mesta, imenovana "Porte de France" loči čisto francosko mesto od starodavnega Tunisa, Francoze od do-mačinov.

Izvrstno primer francoske vlade nudita dva Tunisa. Povsod prevladuje največji red. Apač in druge sumljive prikazni je pač najti v Parizu, ne pa v Tunisu. Vojas-tvo je pogumno, živahno in uspešno in civilno administracijo se vzdržuje na visokem standardu.

Francija drži to deželo pod do-brohotnim protektoratom. Tunis ima še vedno svojega Beja, ki vlada seveda le po imenu Vsaki dan pa se predstavi svojemu narodu z okna svojega stanovanja, in vsi, ki žele tako, imajo pravico obrniti se nanj za popravilo storjene krivice. On ima na razpolago vse ugodnosti, a nikakih odgovornosti svoje-ga visokega dostojanstva. Vseled tega se lahko reče, da mu je bila usoda mila v življenju.

Če se gre po preje imenovani cesti v starejše mesto, izginijo takoj široki bulevardi, kavarnice in vse druge ugodnosti civilizacije. Tu je najti ozke in vijugaste pre-hode, ki so služili kot ulice skozi 3000 let. Prebivalstvo pa obstaja iz Berberjev, Arabcev, iztočnih Ži-dov in divjih prebivalcev puščave.

Pred vrati domačih kavarn na čepi saparile in ostrogladi doma-čini ter srabole iz mušnih škode-je z najmodnejšimi bolnicami po

lie najbolj priljubljeno pijačo, čr-no kavo.

Ozke ceste pa so napolnjene s ljudmi, prodajalci, gonjaci, ki nabijajo težko obložene osle ter s vojuijejo pot skozi gnečo.

Za turista najbolj zanimivi del starega Tunisa je okraj, v katerem se nahaja bazar. Ta bazar je prav tako živahen, slikovit in raznolik kot oni v Kajiri ali Carigradu. V tem okraju so ceste opremljene s strehami, ki imajo le zračne od-prtine.

V tem okraju je najti posebno stojišča za proajalce različnega blaga. V tej ulici so razpostavili na prodaj svoje blago prodajalci parfumov, o oni sedlariji, v tretji izdelovalci opank, v nadaljni zlatar-ji in tako naprej.

Človek obstoji, si ogleda blago in kupi. Previden tujece pa ne bo ničesar kupil ne da bi barantl, kajti brez barantanja bi se zdelo prodajalcu, da je oropan največ-jega užitka pri celi prodaji. Če se bo prodajalec resnično zanimal za vas ali če boste dober kupec, vas bo povabil na skodelico kave v bliž-nji kavarni ter pokramljal z va-mi.

Veliko je prodajalen v bazaru, ki so obenem tvornice ali delavnice. Tu se v navzočnosti kupovalce plete košarice, opanke ali izdeluje bizarne ornameinte.

Vsi ti trgovci pa so po svoji na-ravi dobrodušni ter ne usiljivi. Ze pred dolgim časom so namreč spoz-nali, da ima "krščanski pes" do-ko mošnja in on ga raditega po-zdravlja radi mošnje in kljub nje-govemu krščanstvu.

Povsod v Tuniziji je opaziti zna-menja prosperitete. Narod je sre-šen in zadovoljen in v tem oziru gre največje priznanje francoski vladi.

Havana je mesto klubov.

Ena najbolj značilnih potez splošnega socialnega življenja v eu-banskem glavnem mestu je razvoj klubov. Mesto ima prebivalstva nekako 350.000 ljudi in glasom zadnjih statistik je najmanj 125 tisoč ljudi torej več kot ena tretina celega prebivalstva, članov tega ali onega kluba. Nadalje pa je v tem mestu še najti klub, ki šteje 45.000 članov. Iz tega je razvidno, da je skoro vsak mož ki je v Ha-vani član tega ali onega kluba in naj je potem sladkorni baron ali pa najponižnejši izmed delavcev.

To izvanredno stanje zadev je pripisovati predvsem gotovim okoliščinam. V tem mestu so organi-zacije, katere se ponavadi pozna pod imenom "Centros". Ta "središča" se je prvotno organiziralo od strani španskih prebivalcev me-sta z namenom, da se spravi v so-cijalno organizacijo svoje rojake, ki so prišli iz istega okraja Špan-ske. Tako se je naprimer ustano-vilo Centro Gallego in prvi vrsti za prišlece iz Galicije (na Španskem) in Centro Asturiano za one iz Astu-rije.

Tazadevna zanimiva poročila se je objavilo v poročilu "Bulletin of the Pan-American Union", ki iz-haja v Washington, D. C. Trije vodilni klubi tega značaja so oni "Gallegos", "Asturiano" in "Dependientes" ali klub urad-nikov, katere klube se je vse usta-novilo z istimi cilji. Število članov v teh klubih znaša 45.000, 37.000 in 25.000.

Vsi ti klubi služijo družabnim namenom ter so nastanjeni v pala-cam slihih klubnih poslopih, kjer je najti sprejemne prostore, čital-nice, plesne dvorane, obrednice, te-lovalnice, plavalnice in tako dalje.

Poleg tega pa imajo ti klubi na-men dajati članov podporo, vsled česar si ljudje omejenih sredstev na vse načine prizadevajo, da po-stanejo člani tako upljivih klub-ov.

Opaziti pa je še nadaljne civil-izacijske naprave. Ti klubi vzdrž-ujejo pristojbin proste večerne kole za svoje člane, kjer se poučuje ste-nografijo, knjigovodstvo in druge trgovske predmete. Vzdržuje se tu-di otroške vrtnice za male otroke članov, nadalje primarne in višje šole za starejše otroke. Daje se tu-di pouk hišnim gospodinjam in hčeram in vsak klub ima svoje lastne zdravnike in dentiste, ki nudijo brezplačno pomoč razven stroškov za material. Klubi imajo tu-di svoje lastne bolnice, sanatorije in umobolnice.

Posebno, znamenite so splošne bolnice teh klubov, ki so znane pod imenom "quintas". Te imajo svo-je lastne štabe zdravnikov in gle-de nastranje uredbe se lahko kosa-čini ter srabole iz mušnih škode-je z najmodnejšimi bolnicami po

celem svetu. Vsako bolnica pa ima svoj farmacevtski department, ki ima v zalogi vsa mogoča zdravila.

Kot primero za delo teh bolnic naj navedemo, da je bolnica kluba "Centro Gallego" v enem letu oskrbela 12.000 bolnikov, nevštev-ši one, katere se je d strani zdrav-nikov obiskalo doma ali ki so sami prišli k zdravnikom.

Kadar se ima kakega bolnika v oskrbi v eni teh bolnic, se mu da na razpolago sobo, jed in medicine brez vsakih nadaljnjih stroškov in v slučaju smrti preskrbi klub pri-meren pogreb v slučajih, ko ne mo-re družina pokopnega plačati stroškov. Pristojbine, katere je treba plačati tem klubom, ne presegajo mesečnih \$150 za redne člane.

Vse to je storilo te klube v Ha-vani skrajno popularnim in znak te popularnosti je število članov.

Poleg teh "Centros" pa je naj-ti tudi še druge številne socialne klube, med njimi tudi ženske. — Vsled tega se Havana lahko ime-nuje "največjim klubskim mestom sveta."

Družinska tragedija.

Westbury, I. I., 3. avgusta. — Sinoči se je odigrala družinska za-loigra, ko je Mrs. Bianca Errazu-ris De Saulles usmrtila svojega moža John Longer De Saulles.

Lansko leto je bil par ločen in oče je imel vsako leto tri mesece otroka v svoji oskrbi. Sinoči ob de-vetih je žena prišla v svojem av-tomobilu v družbi svoje sestrice v hišo De Saulles in je zahtevala sina, da gre z njim v Čile. De Saul-les je odvrnil, da po pogodbi osta-ne sin do konca avgusta pri njem. Ko se je obrnil, da bi šel in se s tem ognil prepiru, je žena potegn-la revolver in oddala na De Saul-lesa pet strelcov, od katerih so vsi zadeli.

De Saulles so prepeljali v bol-nišnico, kjer je čez pol ure umrl. Žena je po umoru mirno in hlad-nokrvno ostala na mestu, kjer je streljala in se ni upirala aretaciji.

De Saulles je bil poznan atlet in sin bogate družine. Imel je veletr-govino in kmalu potem, ko je Wil-son postal predsednik, je bil De Saulles imenovan za ameriškega poslanika v Uruguay, kot plačilo za njegovo delovanje pri nomina-ciji Wilsona za predsednika. Pred šestimi leti se je poročil z lepo hčerko vdove večkratnega miljo-narja iz Valparaiso v Čile. Spočet-ka je bil zakon srečen, toda ko je De Saulles pričel občeavati z neko plesalko, je bil zakon na zahtevo žene lansko leto razdružen. Mrs. De Saulles je stara še-le 23 let.

Lahi nad Puljem.

Rim, Italija, 3. avgusta. — Moč-ni oddelek laških zrakoplovov je včeraj bombardoval arzenal in vo-jaske naprave Pulju, ki je avstrijs-ko vojno pristanišče.

Potopljen ameriški parnik.

London, Anglija, 3. avgusta. — 31. julija je nemški podmorski čoln potopil ameriški parnik "Motano". Utlenilo je osem topničarjev in 16 mož posadke.

Rešili so se štirje topničarji in 18 mož posadke.

Švica zaplenila žito.

Bern, Švica, 3. avgusta. — Švi-carska vlada je zaplenila vse žito, razen, kar ga vsak pridelovalec potrebuje za sebe ter za setev.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. E. Lusk, Pa. — Pri naboru poveste komisiji vzroke, zakaj že-bite biti oproščeni vojaščine. Tam Vam bojo tudi dati natančna na-vodila, kako morate sestaviti prošnjo za oproščenje in leje jo morate vložiti.

Kje je Belgijec?

Osvojitev kopnine.

Domneva se, da je bila nekoč zemlja žareča krogla, ki je pošiljala v svetovni prostor svojo goroto, a se končno vendar pokrila s strjeno skorjo prahom. Ko se je ta masa na zunanje ohladila na pod stopinj Celzija, je morala pasti voda, ki je dosedaj kot veliki oblak obdajala zemljo, preko cele zemeljske površine. Velikanski oblak obdajal zemljo, prein takrat so morda dospeli na njeno površino prvi prijatni solnički žarki skozi atmosfero, ki se je na ta način ohladila.

Tako je nastalo pramorje ali prvotno morje. Nobenega dvoma ni, da je pokrivalo zemeljsko površino. Vodna masa oceanov je namreč tako velika, da bi se danes, ko je morje na nekaterih mestih 10.000 metrov globoko, pokrila ta voda tri četrtine zemlje. Takrat pa je morala biti zemeljska skorja ali površina še precej gladka, kajti naravne sile, ki so povzročile stvarjenje gora, namreč ognjeniške pojavi, nadalje nagubane površine vsled skrčenja ter erozija, to je izkopavanje kamena potom vode, — vse te sile so šele pričele s svojim delom.

Domneva se, da so nastali v pramorju prvi organizmi, to je rastline, ko se je ozračje toliko izčistilo, da je moglo solnce dajati novim stvorom svojo moč. Ko pa je dobivala prvotno gladka zemeljska površina vedno več gub, se je polagoma omejilo pramorje. Iz vode so se dvignile skale, skupine otokov, ki si izrastli polagoma v kontinente in voda se je vedno bolj umikala v meje, katere imenujemo danes oceane. Ti preobrati pa niso mogli ostati brez posledice na življenje rastlin in živali. Število organizmov se je namreč vedno bolj večalo, dočim so se domnivanja krčila in manjšala. Široko morje je seveda še vedno nudilo neizmeren prostor, a vse te nanovo nastale globine, v katere ni mogla več prodreti solnčna luč, so bile zaprte rastlinam in tudi večini živali. Vendar pa je bila tudi površina nad temi morskimi propadi primerna kot stanovanja le eni vrstam, ki so se morale trajno vzdržati nad temi globlinami in med rastlinami je bilo le malo takih vrst. Vse vrste organizmov, ki so morale počivati na dnu vode ali se celo oprijemati trdnih postojank, so bile navezane na plitvine in na črte ob obalah. Vseh teh mestih je še danes življenje tisočkrat bogatejše zastopano kot pa na visokem morju. Rastline ob obalah pa se je gotovo večkrat zaprlo v lagune, ki so postale polagoma sladke, ker je dotekala sladka voda in ker so izgubile te lagune vsako zvezo z morjem.

Tako se je moralo vedno več rastlin in živali privaditi na življenje v sladki vodi, če niso hotele izmreti. V prvem slučaju so dobile najbolj uspešno pripravo za življenje na celini, kajti ribniki in jezera, pitiki in reke imajo zelo menjačo se globino. Kar hoče tu kaj trajno živeti in uspevati, mora znati potiskati si v časih, ko primanjkuje vode, najgloblja mesta ali pa mora biti v stanu prenesti začasno izsušenje.

Tako so upivale nove razmere v vodah na kopnem na različne organizme. Nekatere vrste rastlin in živali so izmrle in te so tvorile večino. Druge pa so se polagoma prilagodile novim razmeram in dosti rastlin se je naučilo celo dolgo časa izhajati brez tekoče vode, dasiravno so kljub temu v bistvu ostale vodne rastline. To nam kažejo še danes vrste Botrydium in Vaucheria. Te rastline žive izven vode, a skrbno čuvajo svojo nalogo vode, katero dobivajo iz tal. Oplojenost teh rastlin pa je le močnejša, če so semenske stanice preplavljene z vodo. Drugi organizmi pa so se končno pričeli prilagodevati novim življenjskim razmeram na kopnem. Emancipirali so se od odplavljanja s pomočjo materinskega elementa ter dobili dobrega pomočnika v vetru, ki je bil prej njih najhujši sovražnik. Pomagal je namreč prenašati njih kati.

Po naseljenju pramorja z rastlinami ni bilo v zgodovini našega planeta nobenega tako važnega dogodka kot je bila osvojitev kopnine potom organizmov. Na kopni pa se je kmalu preneslo težnje vsega življenja. V boju s surovo okolico so se pospeli prebivalci kopnine do nepričakovanih višin razvoja. Iz mineralnih tal so si vlekli žile, pline, nahajajoče se v ozračju, so stavili v svojo službo in jih stari prehranjevalci, morje, jim je postala tuja, da celo sovražna. Kar pa je ostalo tam zunaj v

vodi svetovnih morja, se zdi nam kopnim bitjem kot tuj svet ter komaj mislimo na to, da smo bili mi oni, ki smo se izpremenili ter se oddaljili pravadnemu.

V zgradbi obeh kraljestev, živali in rastlin, obstaja paralelizem ali enakomernost, ki morda ni zgolj slučajna. Še tekom bivanja v vodi sta pridobili obe organizaciji nekaj, kar jima je do gotove meje omogočalo življenje na kopnem in kmalu so se tu in tam pojavile posamezne vrste in skupine kopnim organizmov. Iz obeh kraljestev je vzgela narava dvakrat veličinski val organizmov na kopno in to s trajnim uspehom. Prvi je prinesla nižje živalstvo, v rastlinstvu glive in živalstvu po žuželke. Drugi val pa je prinesel višje vrste, iz rastlinstva mahve, cvetlice, iz živalstva pa na reptilije, voživke, ptice in sesavce.

V fosilnih ostankih karbona, ali v dobi, iz katere izvirajo sedanjí skladi premoga, zapazimo prve glive in žuželke in sicer istočasno. Med obema skupinoma je najti več točk, ki nudijo dosti snovi za primerjanje. Obe skupini označuje velikansko število vrst in individualov. Obe skupini sta zavživali tudi isto hrano, namreč gnijočo organsko snov. Druge vrste so bili paraziti in bakterije, ki so povzročale bolezni posebno pri višjih vrstah rastlin, dočim so bile bolezni živali skoro izključno povzročene od bakterij, ki ne škodujejo rastlinam.

Bodoče vojevanje v zraku.

"Slovenec" piše:

Združene države Severne Amerike so ustanovile posebno ministrstvo za vojno zračno brodogradnjo, ki mu dale na razpolago eno milijardo za zgradbo letal. To se pravi, da bo Amerika v doglednem času razpolagala z najmanj 50.000 vojnimi letali. Kako bo ta letala s potrebnim moštvo spravila čez morje, naj s ona sama glavo beli, mi se za danes zadovoljimo s tem, da si predstavimo veliko bitko v zraku, kakor bi se utegnili razviti, ako si Ameriki posreči, spraviti v Evropo ogromno zamišljeno zračno vojsko.

Za fronto, kamor ne dosega o genj topov, je v posameznih sklenjenih odsekih zbrano zračno brodogradnjo, pripravljeno na polet. Na stotine letal opravlja v zraku strážno službo in na tisoče obrambnih topov je pripravljenih, da sovražnemu brodogradnjo, ki bi se morda pri kazalo, zapro pot.

In že dobi poveljnik zračnega brodogradnjo št. 3 s fronte telefonično poročilo, da plove približno 100 letal v bojni formaciji proti njegove vemu odseku. Poveljnik da povelje in sto letal se dvigne, da zasta višji sovražniku pot. Prične se boj med predstražami, ko se na obzorju pojavi sovražna glavna moč. — Poveljnik odseka št. 3 da povelje za splošni vzlet. Kmalu se dvignejo tudi sosednji odseki in prikrivajo zadrživa v zraku silna, orjaška bitka. Na stotine letal pada na zemljo druga pa se vračajo poškodovana iz bojne črte.

Eni izmed bojujočih se strank se posreči, da na 14 kilometrov dolgi črti uniči ali prežene sovražnika. To se javi rezervi in že se dvigne na tisoče transportnih in bombometalnih letal. Bojna letala zmogovite stranke plovejo globoko v sovražno deželo, v veliki višini pa jim slede transportna letala, katerih vsako nosi po šest vojakov. Tisoč metrov pod transportnimi letali plovejo bombometalna letala. Poveljnik teh letal pregleda ozemlje, kjer ima opraviti svoje delo. Na njegovo povelje se vsuje na zemljo na tisoče bomb, gosto kakor toča. Sovražne naprave in čete so uničene in prostor za izkrcanje pripravljen. Bombometalna letala se razmaknejo in transportna letala se prično spuščati na tla; tekom enure je izkrcana cela divizija. Nato se transportna letala dvignejo, da poletijo po nove čete, municijo in orožje. Stranka, ki je v zraku zmaga, je tekom enega dne izkrcala daleč v sovražni deželi pol milijona mož s potrebnim municijo in živim. Premaganec ima za lastnim hrbtno sovražnika, ki mu je odrezal dovoz, zasedel železnice itd. — Kakšen konec ga čaka, ni težko uganiti.

Iz tega se razvidi, kako veličanskega pomena je za nas, da smo tudi v zraku močni. Doslej smo tudi v zraku še vedno nadvladovali so in v zrakih in trdnosti smemo upati, da nam ostane vojna sroča tudi v bodoče naklonjena.

Idilno milo.

Milo za toaleto, obraz ali kopel mora vsebovati sledeče kakovosti: Biti mora čisto, zdravilno, antiseptično in nerazdražljivo.

Severa's Medicated Skin Soap

(Severovo Zdravilno milo za kožo) vsebuje vse to. Je izvršno za otroško kopel in je pravi materin prijatelj. Mnogo družin ga rabi vsaki dan.

Cena 25 centov.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Severa's Antiseptool

Je antiseptična tekočina za notranjo in zunanjo rano. Rabiti bi ga morali vsak dan kot ustno izpiralo, grgalo in kot sredstvo za razpolaganje. Cena 25 centov.

Severa's Foot Powder

(Severov Prašek za noge) je znan kot antiseptično preprečilo zopernega duha in olajšilo za potne, otekline, pekoče in razpokane noge. Cena 25 centov.

Poleg teh se dobe tudi druga zdravila in toaletne pripomočke izdelane in ki se prodajo pod "Severovo" varnostno znamko. Zahtevajte vedno samo Severovo pripomočke. Na prodaj v lekarnah vsespod. Če jih ne morete dobiti v vašem kraju, naročite jih naravnost od

V Sibiriji.

(Katarina Breškovskaja.)

Kot kazni za moj poskus bega se me je obsodilo na štiri leta prisilnega dela v Kara in na štirideset udarcev. V mojo celico je prišel neki zdravnik, da vidi, če sem dosti močna, da prestanem to agonijo. Takoj sem videla, da se boje pretepati "politično" zločinko brez precedenčnega slučaja in vsled tega se je izjavilo, da sem — preslaba.

Jaz pa sem vstrajala pri tem, da sem dosti močna in da nima sodišče nikake pravice zaznamovati tako kazni, dokler se je v resnici ne izvrši. — Kazni pa se ni nikdar izvršilo.

Par tednov pozneje je pobegnilo osem političnih jetnikov in ti so pustili v svojih celicah našemljene postave. Ker pa so se straže le površno ozirale v te celice, se je razkrilo beg šele čez teden.

Kozaki na konjih so odšli na lov in pričel se je pogon na begunce. Nekateri teh so si priborili pot skozi puščave, preko gora in močvirij do Vladivostoka. Tam so zazrli dolgo zaželeno ameriške ladje, a na pomolih se je vse zopet ujelo in privedlo nazaj v Kara.

Za to se nas je kaznovalo vse skupaj. Nekega jutra so stopili kosaški stražniki v naše celice, nas prišli, nam potrgali z teles obleke ter nas oblekli v jetniške uniforme, polne mrčesa. Tega prizora sploh ni mogoče opisati.

Eden izmed nas je skušal vprizoriti samomor. Nato se nas je odvedlo v staro jetnišnico, kjer se nas je vrglo v "črne luknje". Vsak izmed nas je imel prostora — šest črevljev po dolžini in pet po širini. V zimskih nočeh se je pustilo vrata odprta, da je prihajal noter gorki zrak, a poleti se je zapiralo vrata vsake posamezne luknje.

Skozi tri mesece nismo rabili svojih ležišč in spomočjo sveč in mrzle vode se nam je končno posrečilo uničiti mrčese. Obsodilo nas je na dijeto, ki je predpisana za te vrste ječe, namreč na suhi črni kruh in vodo. Skozi tri leta nismo nikdar vdihali zunanega svežega zraka. Stalno pa smo se borili proti grozotam, s katerimi se nas je obdajalo. Po neki nasilnosti smo legle kot vrsta mrtvih žensk na tla in skozi devet dni smo končno izsilile neke vrste koncesij.

To stradalno stavko se je večkrat uporabilo. Da se jo zlomi, se nas je večkrat povezovalo na rokah in nogah in Kozaki so nas skušali nasilno pitati.

Kara je postala še hujša ko sem jo zapustila. Da le malo omenim, hočem povedati povest svoje drage prijateljice Marije, ki je bila zelo temeljito izobražena ženska.

Malo po mojem odhodu je videla Marija, kako je gošpa Sigida udarila nekega uradnika, ki je ponovno insultiral ženske. Dva dni pozneje je videla Sigido umirati, krvaveče in stokajočo vsled krutih udarcev.

V oni noči je videla tri ženske, ki so izvršile samomor v znamenje protesta proti celumu svetu. Vedela pa je tudi, da je dvajset možkih poskusilo samomor v naslednji noči in sklenila je podvojiti protest z umorom transbaikalskega guvernerja, ki je bil ukazal bičanje gošpe Sigide.

V tem času je bila Marija nosna. Ko je prestala svojo kazni, je zapustila svojega soproga ter šla peš na stotine milj daleč do doma guvernerja, katerega je ustrelila. Čele tri mesece je preživela v mrzli, umaza "tajni celici", ki ni bila dosti dolga, da bi se vlegla po dolgem ali da bi stala pokonci. Spala pa je na golih tleh in mučila jo je mrčes.

Končno je bila obsojena na smrt na vešalih. Tedaj pa se je še obotavljala, če hoče rešiti življenje svojega nerojenega deteta. Vedela je, da se bo izpremenilo kazni v zaporno, če razkrije svoje stanje. Vsled tega je sklenila molčati ter žrtvovati svojega otroka. Ko bi bila eksekucija končana ter bi se razkrilo njeno stanje, bi to napravilo na Rusijo gotovo največji utis.

Njeno stanje pa je postalo očito in tako se jo je prevedlo v ječo v Irkutsku. Bilo je sredi zime in štirideset stopinj pod ničlo. Ona pa je — hodila. Ni se ji dalo nobenega površnika in nikakih črevljev, dokler ji ni eden navadnih zločincev v družbi dal svojih.

Njen otrok je bil rojen mrtel v ječi in kmalu nato je umrla tudi Marija sama.

Zopetna osvojitev Monte Ortigara.

Italijani so dne 25. pr. m. ponorili na južno-tirolski fronti v obeh ofenzivnih dnevih pridobili visinski prostor z zelo drzno izvedenim protisunkom zopet izgubili. — Kakor znano, so 10. in 19. pr. m. svojo glavno silo naperili proti prostoru Monte Zebio, Monte Fornio, obmejnemu grebenu Sedmih občin in Suganske doline. Na tem skalnatem, zelo strmim pobočju se je četam generala Mambrettija posrečilo med Cimo Maoro in Cimo dieci vdreti v naše postojanke in zasesti Porta Lepozze in Monte Ortigara, uspeh, ki je v očigled velikega obsega sunka sicer zelo skromen, vendar pa je izzval protiakcijo.

Ta se je ponoči dne 25. pr. m. nepričakovano pričela. Točno ob 2. uri je pričela težka artilerija koncentrično streljati na italijanske višinske postojanke na obmejnem grebenu, med tem ko je istočasno v Suganski dolini demonstrativni napad varal sovražnika v smeri sunka. Obstreljevanje je bilo kratko, pa silovito. Že po 20 minutah je nastopila pehota, prišla v prvem navalu čez prvi sovražni jarek in se ustavila v dalje zadaj ležečih postojankah. Šele sedaj so došli italijanske rezerve, ki pa kljub svoji pomoči niso mogle vpostaviti položaja.

Napad, ki je bil izvršen od treh strani, je Italijane tako presenetil, da so rezerve prišle v širokih vrstah sklenjene in so šele po nenadno nanje naperjenem ognju iz strojnih pušk spoznale, da so njih postojanke že vzete. Tekom 50 minut je bila cela akcijska končana in zopet osvojeni vsi preje izgubljeni jarki.

Dopolodne je sovražnik vnovič skušal dobiti Ortigaro v svoje roke. Naval se je ponesrečil. Dosedanji plen tega protisunka znaša 44 častnikov, 1500 mož, več topov in strojnih pušk. Kakor vse kaže, je bil tudi tu poveljnik šeste italijanske armade vojvoda Aosta prenečen v trenutku, ko je sam razno končaval priprave za lasten nov napad.

DARUJTE PAR CENTOV SLOVENSKIM TEPINOM V STARI DOMOVINI!

Za časa neznosne draginje



se mora vsakdo čuvati nevarnih bolezni, ki pomenijo propast družinskih prihrankov. Tukaj je vresničen pregovor "Takošninja pomoč, je najboljša pomoč". — Zaprtje, glavobol, izguba teka, splošna slabost, vsi taki znaki so opomini, da si poiščete uspešno zdravilo, pravočasno negovanje črev odstrani vse nadloge, ki bi lahko nastale v bodočnosti.

TRINER-JEVO ameriško Elixir grenko vino

je pravo zdravilo, ki ga rabite v takih slučajih. Ono izčisti čreva, odstrani vse nabirajoče se odpadke, v katerih se plode in goje bakterije, pomaga prebavi, povrne tek, krepi kri in želodec, ki se potem lahko obrani množici bakterijskih napadalcev. V gori omenjenih slučajih nastane nervoznost, nered v želodcu, pri ženskih premenbah življenja ali pri premogargih v premogarskih okrajih itd. To zdravilo je priznano neprimerljivo najbolj med vsemi enakimi priredbami. Pripravljeno je le iz grenkih rastlin, bilk in skorij neprecenljive zdravniške vrednosti in čistega naravnega, močnega rdečega vina. Celotno najbolj občutljiv želodec ga sprejme z lahkoto. — Cena \$1.00, v lekarnah.

TRINERJEVO OBLIŽ

prinese v vaš dom pravo družinsko zdravilo. To je neprekosljivo za revmatizem ali nevralgijo, je izvršno za poškodbe, razpokljine, otekel in ohromel vrat, itd. zelo krepilno za utrjene mišice po trudopolnem delu ali za utrjene noge po dolgi hoji. Cena 25 in 50c. v lekarnah, po pošti 35 in 60c.

TRINERJEVO OLAŠATELJ KAŠLJA.

je najbolj uspešno zdravilo za prehlade in kašelj, hripavost, bronchiti s naduho, itd. Cena ista kot za obliž. Trinerjevo zdravilo so dobila največje mogoče nagrade pri več mednarodnih razstavah. Zadnje nagrade: Zlata kolajna — San Francisco 1915. Grand Prix — Panama 1916.

JOSEPH TRINER,

Manufacturing Chemist,

1333--1339 SO. ASHLAND AVE.,

CHICAGO, ILL.

PRIPOROČILO.

Rojakom v Pennsylvaniji in West Virginiji naznanjamo, da jih bo obiskal naš rojak **Mr. OTTO PEZDIR**, ki je pooblaščen pobirati naročnino za "Glas Naroda" in izdajati pravomočna potrdila. Cenjenim rojakom ga toplo priporočamo in upamo, da mu bodo šli na roke.

S spoštovanjem
Upravištvu "Glas Naroda".

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Sorol

Priljubljen po nazivu, ki ga je rabil star moder menih

SOROL

se je izkazal šodovito uspešnim za krečo v želodcu in trebuhu, belu vrat, naduho, glavobol, izguba teka, prehlad v glavi, itd. itd.

Priladi ga ista kompanija ki izdeluje glavni "Pain Expectorant", staro vredno sredstvo za vdrgnjenje.

Pametni človek ima vedno eno steklenico pri rokah, 35c. in 65c., v vseh lekarnah ali pa pri:

F. AD. RICHTER & CO.,
74-80 Washington St.,
NEW YORK.

MODERNO UREJENA Tiskarna Glas Naroda

VSAKOVESTNE TISKOVINE
IZVRŠUJE PO NIZKIH CENAH.

DELO OKUSNO.

IZVRŠUJE PREVODE V DRUGE JEZIKE.

UNIJSKO ORGANIZIRANA.

POSEBNOST SO:

DRUŠTVENA PRAVILA, OKROŽNICE — PAMFLETE, GENIKI I. T. D.

VSA NAROČILA POŠILJATE NA:

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Jugoslavanska Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minn
sedež v ELY, MINN.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MIHAEL ROVANŠEK, R. F. D. No. 1, Conemaugh, Pa.

Podpredsednik: LOUIS BAJANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, Ohio.

Glavni tajnik: JOSEPH FISHLER, Ely, Minn.

Glavni blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.

Blagajnik N. S.: LOUIS COSTELLO, Salida, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSEPH V. GRAHEK, 843 East Ohio Street, Pittsburgh, Pa.

NADZORNIKI:

JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.

ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue "M", So. Chicago, Ill.

JOHN VARGA, 5126 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

GEO. J. PORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.

MAT. POGORELC, 7 W. Madison St., Room 605, Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:

JOSEPH PLAUTZ, Jr., 432 — 7th St., Calumet, Mich.

JOHN MOVERN, 483 Mesaba Ave., Duluth, Minn.

JOHN RUPNIK, Box 24, S. R., Delmont, Pa.

ZDRUŽEVALNI ODBOR:

RUOLF PERDAN, 6024 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, Ohio.

FRANK SKRABEC, Stk. Yda. Station RFD, Box 17, Denver, Colo.

FRANK KOČEVAR, Box 386, Gilbert, Minn.

Vsi dopisi, tikažoji se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljave, naj se pošljejo na glavnega tajnika Jednote, vse pri-
tožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na osebnosti ali neuradna pisma od strani članov se ne bodo
otzivalo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA".

Zlatarjevo zlato.

Historična povest iz 16. stoletja.

Spisal Avgust Senoa.

(Nadaljevanje).

Bilo je ponoči po Jurjevem dnevu. V mali čumnatih je ležala Dora mirna in tiha. Tučtam je gihala z glavo in premaknila roki. Poleg nje je z objokanimi očmi čepela Magda, gledala v oljnatu lučico in molila.

Včasih je obrnila svoj pogled v Doro in ji pogladila razpletene lase. Starka je samo sebe začela grajati.

"Ali kje sem imela neumnost glavo? Bila bi morala slušati gosposdarja in ne vlačiti deklice med tiko množico ljudi. O joj, ko jo je gnojča ločila od mene, mojo drago, ko je padla pred konja!" — tukaj zatisne starka oči.

"Kakor bi imela lastno svoje sree pod kopitom! Ne, takšnega strahu bi ne hotela prestopiti več za vse banove palače. Ali, hvala Bogu, da je vsaj tako, da je Mati božja poslala svojega angela, kajti umrljivi človek to ni bil. Samo da bi bogh Doro zopet vstavi! Zaočljubila sem jo in šli bodeva na božjo pot, samo kadar vsta ne."

"Botra, draga botra!" pregovori s slabim glasom Dora.
"Kaj je, draga moja?"
"Vode bi rada, botra!"
"Kako se počutiš, draga?"
vpraša starka in poda Dori kozarec.

"Sama ne vem, botra! Hudo mi je in dobro mi je. Nekaj me objema, nekaj me drži za grlo. Glava mi gori, gori kakor živi ogenj, a sree mi hoče skofiti iz prsi. Ali kadar zatisnem oči, tedaj mi je lahko in dobro, kakor bi me zibali angelci božji, kri se mi mirno pretaka po žilah — sree bije mirno, a skozi sanje se mi smeji lice..."

Dekle nakrat močno zajeca, objame Magdo okoli vratu in po staričinah prsih se potopi čela vročih solz.

"Bog mi pomagaj, botra! Zno-rola boni!"

Starica molči. Debele solze ji tečejo po licu. Doro pogleda s treščeno roko in jo poljubi na čelo.

"Pomiri se, dete, pomiri, umiralo imaš."

Da, bila je mrtlica, katero vsaki izmed nas občuti v svojem času. Bila je — ljubezen.

IV.

Stara kraljevo mesto Zagreb je bilo v šestnajstem stoletju celo drugačnega lica, kakor v poznem. Starih hiš. Zagreb je bil trdnjava ali pač vsaj tako v Zagrebu.

Intan kakšna cerkev ali kameni-
za hiša, a zidana hiša, in naj je
bila še tako majhna, bila je v o-
čeh tedajšnjih meščanov znamenje
bogastva. In kako bi ne bila, ko
je še celo sami mestni župnik sta-
noval v lesenem dvoru! Takšno
je bilo staro kraljevo mesto. Vse
drugo se ni prištevalo semkaj.
Stanovaleci Opatove ulice, v kapi-
telski trdnjavi in prebivalci No-
ve vasi so bili svobodneži zagreb-
skega kapitlja, imeli so svoje
glavarje in posebne svobodščine.
Stanovalec Laške ulice pod trd-
nim škofovim gradom pa je sodil
sodnik v škofovem imenu.

Oblast mestnega sodnika je se-
gala samo do Krivavega mosta, in
če se je kateremu hudodelcu po-
srečilo preskočiti potok, morali
so se mestni panduri (vojaki) vr-
niti s praznimi rokami, ako niso
hoteli odnesti modra ozadja po
kapitelskih svobodnežih; zadnji
so rajše pripomogli lopovem k be-
gu, kakor pa mestni straži na nji-
hova tla, ker so imeli svoje "pra-
vice".

Toda med svojim zidom in med
svojo ograjo so bili zagrebški me-
ščani sami zase, a njihova občina
prava samovlada.

Zlata bula (pismo) Bele IV. bi-
la jim je sveto pisano mestne svo-
bode, temeljni kamen njihovega
prava. Sto in stokrat so jo tekmo-
ve stotletij z ne malim ponosom
podtaknili bahatim velikašem in
biskopom cerkvenim oblastem
pod nos. Zagrebčan si je sam iz-
biral sodnike in druge glavne o-
sebe. Zastoj ga je vabil pred
svoje stolice župan, zastoj celo
ban. Kdor je imel svoje domovje
na Griču, kogar ime je zagrebški
notar vpisal v veliko mestno knji-
go, ta je stal samo pod žezlom
mestnega sodnika in se je ukla-
njaj le razsodbi kraljeve svetlosti,
kajti Zagrebčan je bil kraljev
človek. Dače je plačeval malo in
postavil si je krojil sam, sam je
določeval mero in rago. Stran-
skim tujim trgovcem je bilo na
zagrebškem trgu plačati debelo
"postavo" — tako se je imeno-
vala mestna dača — a Zagrebčan
sam je s svojo robo svobodno po-
hajal po vsem kraljestvu, poka-
zal je samo pečat s tremi stolpi
in globoko so se mu uklanjali vsi
mitničarji. Zagrebčan ni poznal
drugačnega dajanja, kakor župnika
sv. Marka in njegovega kuplana.

A temu župniku je bilo ostro pre-
povedano plačati škofu "catho-
draticum" ali cerkveno dačo. Kapi-
telski duhovniki ni pri živi gla-
vi smel v cerkvenem ornatu pre-
stopiti mestne meje in ne enkrat
je il mestni sodnik odstavljen po
meščanih, ker je dovolil, da so
škofovi kleriki peli v cerkvi sve-
tega Marka. Meščani "plemeni-
tega" mesta, čeprav so bili mo-
gocni in ponosni, vendar niso bili
bogsigavdi kakšni modrijani in
premetenci, ampak so bili pripro-
sti krojači, čevljarji, kovači, me-
sarji in drugo — sami pravi obrt-
niki in rokodelci. Pismonuke ljudi
maštel si lahko med njimi na pr-
ste in večkrat se je prigodilo, da
sam mestni sodnik — bivši brivec
ali kovač — ni znal podpisati
svojega častitega imena. K sreči
se je takrat pisalo prav malo, a
če je kdo potreboval pisanja, znal
je mestni notar slikati na ogrom-
ne pole ogromne ugovore proti
vsakim mogocim gospodom, pa še
celo proti kralju samemu.

(Dalje prihodnjič).

Kje je moja prijateljica AMALI-
JA MLAKAR, pošumače Hot-
kova iz vasi Zavratec pri Kr-
škem. Prosim cenjene rojake za
nje naslov, ali naj se sama javi
svojemu prijatelju? Alois Kra-
šovec, Box 415, Siovan, Pa.
(47—8)

Išče se majnerje

za naše majne v Frugalitý,
Pa. osemnajst milj iz Cres-
son, Pa. Nič premoga za
strojem, temveč le za pi-
kolo. Mi jamčimo stalno
delo in popolen čas, ker
imamo naročilo, napolniti
vse vozove, ki jih rabimo.
V naši majni šteje 10
imamo 5½ čevljev visok
premog in plačamo 90 c.
za tono. V šteje 8 imamo 3
čevlje visok premog in
plačamo po \$1.30 za tono.
Vprašajte

F. P. McFarland,
FRUGALITY, PA.



DR. H. J. HAISELDEN,
iz Chicago, ki ni hotel operirati nenormalno razvitga otroka za-
konskih Bollinger.

Msgr. Wolf.

V Gorici je umrl monsignor
Wolf. Za malo semenišče si je
msgr. Wolf stekel neveljnih za-
slug; saj je deloval, zbiral, kopi-
čil za semenišče že leta in leta.
Preden je bilo kupljeno zemljišče,
na katerem danes stoji največ-
jastnejša poslopje goriskega mesta.
Zvesto in neutrudljivo je ves čas,
ko se je z velikimi žrtvami zidalo
poslopje, namenjeno vzgoji gori-
ške mladine, msgr. Wolf stal na
strani nadškofu dr. Sedeju; zato
mu je arhitekt P. Anselm Werner
na stopnišču krasne palače po pra-
vici in zaslužnju postavil doprni
kip, le nekoliko podobnejši naj
bi mu bil.

Poleg deškega semenišča je mon-
signor Wolf skrbno opravil pre-
moženje sirotišča "Ofantrotio
Contavalle", ki si je pod njegovim
vodstvom zelo opomoglo, razširilo
in olepšalo. Posebnih zaslug pa si
je stekel za gorško škofijo kot
kurator zastavljalnice "Monte di
Pieta". Na čelu "Monta" stoji na-
mreč kuratorji: nadškof, stolni
župnik in župnik sv. Ignacija; 22
let je bil msgr. Wolf ud kuratorija
in po njegovem prizadevanju se je
leta 1887 zastavljalnica razširila v
hranilnico; tako da je "Mont" v
kratkem času postal središče in o-
pora drugih denarnih zavodov in
zlasti posojilnice ter zadrug na Go-
riskem. V tem je tista velika za-
sluga pokojnikova; njemu gre vsaj
posredno zahvala, da se je social-
no gibanje na Goriskem omogoči-
lo, prišlo do življenja in razvita.
Iz istega vzroka pa ga moramo
prištevati tudi k največjim do-
brotnikom goriske škofije: ves čis-
ti dobiček (50—80 tisoč kron) je
kuratoriji razdelil vsako leto med
revne sloje po mestih in posamez-
nih župnijah ni dal v karitativne
namene. Podjeten je bil vedno;
pa tudi leženo dosleden; če se je
oprjel kake stvari je ni dal iz rok
dokler ni bila namera dosežena; ta-
ko n. pr. pri društvu sv. Jožefa.
Pod njegovim predstvom se je
pri tem društvu korenito izpreme-
nilo in izboljšalo; zlasti se je za-
dnja leta resno bavil z načrtom, da
bi na zaderski obali sezidal (poleg
Gorice, Merana in Ike) nov dom za
bolne in rekonvalescentne duhovni-
ke. Preteklo zimo je v naj-
hujšem mrazu po opravih šel
v Iko, vrnil se je v Ljubljano pra-
mražen in od tistega časa dalje je
vidno hiral. — Pokojnik ni bil go-
vornik po poklicu, tudi ni dal mno-
go govoril; če se je pa v njego-
vem stanovanju na "Montu" sešla
primerna družba, se mu je raz-
vezal jezik in je tako živahno in
zanimivo pripovedoval, da ga je
bilo veselje poslušati. Vedel je po-
vedati mnogo iz svojega življenja
pa tudi potrebe sedanje dobe je
zasledoval svežega duha in jih ved-
no vsestransko podpiral: dober na-
mer in dobra stvar. bodisi narod-
na, bodisi cerkvena, ni pri njem ni-
koli našla gluhih ušes in zaprtih
rok. Dasi ponižen, dobron in
pravičen do vseh, je bil zaveden in
odločen Slovenec, ki ga je bolela
vsaka krivica, storjena njegovemu
narodu.

Pokojni msgr. Wolf spominja
vraj doslej na Valentina Sta-Penci je anglijske italijanske kro-

niča, ne le v tem, da sta bila oba
kanonika-školarika, oba velika
ljubitelja mladine, pospeševalja
kmetijstva, ampak tudi v tem, da
sta bila oba velika prijatelja nara-
ve in prava turista. Gospodu z Ro-
ba sta bila črna prst in Porezen od
taljne mladosti najbližja znanca.
Triglav mnogokrat obiskal (po-
hoben) prijatelj (75 let je imel po-
kojnik, ko je bil zadnjikrat v Alja-
ževem stolpu); znane pa so mu bi-
le tudi mnogo koroške in tirolske
gore in še pred dvema leti se je
kot 80-letni starček v Rogaske Sla-
tini povzpel na Donačko goro. Na
Goriskem ni bilo ne gore, ne hol-
ma, ki bi ga pokojnik ne bil pose-
til, ker je nad vse ljubil to lepo
deželo. Na potovanju po tujih kra-
jih so se mu misli vedno vračale v
domačo deželo ki človeku nudi, da-
si majhna, vso različno prirodno le-
poto; razumljivo je tedaj, da, ka-
kor mnogi trde, in njega begun-
stvo in zavest, da je doberšen del
Goriske za dolgo časa opustošen, po
eni strani, po drugi strani pa bo-
jazen glede nje in njenih prebiva-
cev bodočnosti tako hudo potrla,
da je zadnje čase govoril le še o
vračitvi v Gorici bi rad umrl, tam
naj se ga stanu primerno pokop-
lje v grobnico "Pio forreguo"; če
umrje pa begunske smrti, naj se
mu postavi na grob mal lesen križ
brez napisu, kakor se spodobi iz-
gnanim in pozabljenim.

Gorški kanoniki imajo pravico do
mitre. Ob dnevih, ko prisostvujejo
pontifikalni nadškofovi maši (men-
da trikrat v letu), ta izvanrednost
nudi lep prizor. Lepo je gledati
častljive gospode z mitro na gla-
vi pri Gloria in Credo, ampak še
bolj zanimivo je bilo opazovati na-
šega dobrega monsignora, ki se
ni nič kaj dobro počutil pod ško-
fovsko kape in ni videl, kako bi
skril svojo iz resnične ponižnosti
in skromnosti izhajajočo zadrego.
Kar oddahnil se je vselej po ta-
kih slovesnostih prišedši v zakri-
stijo, in vselej je bil vesel, da je
maša končana, češ, to pa ni zame.
Gorška škofija bo po vojni bolj
kakor druge, ki niso sedaj tako
hudo prizadete, potrebovala de-
lavcev, podobnih pokojnemu msgr.
Wolfu.

Pomorski boj pred Trstom.

Leonhard Adelt poroča dne 23.
junija 1917:

Trst je še vedno v temi. Luč re-
fleksorjev in mladega deo ustano-
vi na zapadu nizke zastave dima.
Od Devina do Pirana hiti alarm:
"Sovražne vojne ladje na videž!"
Daljnogledi na opazovalnih posta-
jah spoznajo čelno skupino 12 enot,
kateri slede v neveliki razdalji
brodovja torpedovcev in stražnih
ladij. Čelna skupina plove v sme-
ri proti Trstu in se bliža ždobske-
mu ustju Soče. Trije okrogli, oto-
kim podobni nestvori tvorijo nje-
no jedro: težko oboroženi angleški
obrežni monitorji. Sedaj je jasno:
Angleži so postali nepotrpe-
ljivi, ker tudi njihova artilerija
ni mogla izsiliti dohoda v Trst in
zdaj ga skušajo odpreti na morju.

dovje odplulo iz Benetk, na čelu
praporna ladja angleškega admi-
rala in obe drugi angleški obrežni
oklopnici, ki so jih spremljali ita-
lijanski oklopni motorni čolni in
podvodniki vrste "P.N." — ka-
kor trije kiti v jati slanih. Dru-
go črto tvorijo flotilje torpedovk
pod poveljstvom italijanskega ad-
mirala. Sedaj je ura pet. Brodovje
italijanskih proizvedovalnih letal
(nieuportski bojni letalci) spre-
mlja ladje, orgla preko ladij ter se v
veliki višini obrne proti Proseku.
Iz oklopnih kupol angleških moni-
torjev se pomole poševno navzgor
proti obrežju dolge topovske cevi.
Prvi strel grmi preko morja, iz-
nad Miramara zraste pinja dima.
Brezčični brzojav italijanskega le-
taleca vodi ogenj, ki sunkoma po-
tuje od Proseka proti Opčinam. —
Angleži streljajo nevrjetno slabo;
udarci, katere morem zasledovati,
rušijo samo golo skalovje. Obrež-
ne baterije mirno čakajo: Angleži
naj pridejo le bliže. Samo tuhtam
zarčni njihov izstreljek preko mor-
ja. Toda angleško-italijansko bro-
dovje si ne upa bliže minkemu
pasu ter se zadovoljuje s prazno
demonstracijo.

Tu prevzame ladijski poročnik
Banfield, junak nešteti zračnih
bojev in letalskih potetjti, nalogo,
da s pešico tovarišev nažene celo
oblastno angleško-italijansko po-
morsko moč. Ob 6. uri 15 minut
zjutraj se dvigne Banfield s štiri-
mi drugimi letalnimi čolni. Takoj
po vzletu se mu poškoduje aparat.
V Miljskem zalivu se spusti na
morje, zdrsi preko valov proti o-
bali, zasede drugo letalo in nemu-
doma poleti za svojim zračnim bro-
dovjem. Le-to je že zapleteno v
boj. Začne se neprimerljiv prizor:
pet letelih čolnov sprejme boj z
vojnimi brodovjem oklopnih moni-

torjev, torpedovcev, podvodni-
kov, sovražnih ladij in oklopnih mo-
tornih čolnov. Sikajoče orjaške ka-
če monitorjev so utihnile, obramb-
ni topovi bruhajo šrapnele, ki pla-
šejo krog letalec balet lahkokrilih
plesalk. Strojne puške motornih
čolnov tolčejo in obrebljajo nosil-
ne ploskve letal z nerodnimi šivi.
Trije lohnerjevi in brandenburg-
vee so se vrgli nizdoli nad sovra-
žno brodovje pa opazujo in spu-
šajo bombe, ki žvižgaje vrše na
zemljo. 28 bomb po 50, 20 in 5 kg
vsaka povzroči v čedno urejeni kli-
nasti fronti čelne skupine divjo
zmedo. Kjer pade bomba v morje,
se dvigne vodni stebel, ki se sese-
dajoče razlize po krovih ladij. Na-
enkrat silen tresk: iz enega izmed
treh angleških monitorjev udarila
ogrenj in dim in se valita navzgor
nad bojni jambor. 20 kg bomba se
je razletela sredi krmilnega krova,
okorna, pretežko oborožena ladja
se je začela vrteti, nagnila se je
globoko proti zadnjemu koncu in
grozila, da se zvrne na stran. Po-
sadka plane na krov ter zmedeno
teka sem in tja. "Požar!" se ori
alarm po vseh ladijskih prostorih.
Ze je 5 kg bomba napravila zija-
jočo odprtino tudi v enem izmed
italijanskih podvodnikov. Druga 5
kg bomba spravi iz boja enega iz-
med mnogooklopnih monitornih
čolnov.

Angleški uvoz vedno manjši.

"Muench. N. Nachr." poročajo:
Angleški uvoz se je zelo zmanjšal.
V primeri z mesecem majnikom le-
ta 1916 se je letno uvozilo za
62 odstotkov sena, 46 odstotkov
železa in jekla, 34 odstotkov bom-
baža, 45 odstotkov lesa, 59 odstot-
kov usnja, 48 odstotkov cinka.

Slovenska Društva

po vseh Zedinjenih državah imajo za
gelo, da kadar treba naročiti

DOBRE IN
POCENI

društvene tiskovine, se vselej obrnejo
na slovensko unijsko tiskarno

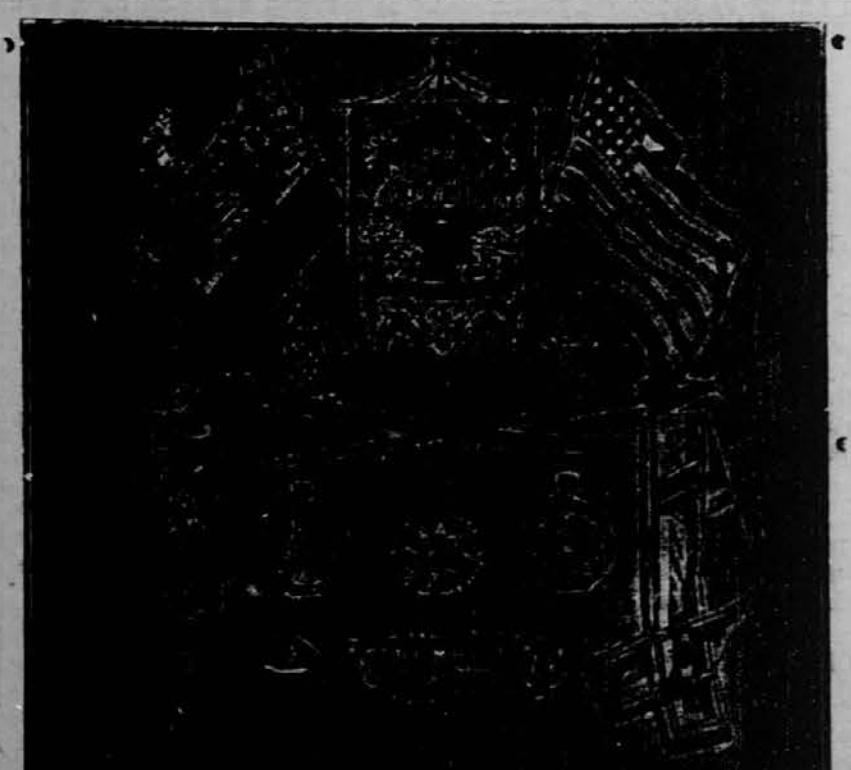
"Clevelandska Amerika"

Mi izdelujemo vse društvene, trgovske in
privatne tiskovine. Naša tiskarna je najbolj
moderno opremljena izmed vseh slovenskih
tiskarn v Ameriki. Pišite za cene vsake
tiskovine nam, predno se obrnete kam dru-
gam. Pri nas dobite lepše, cenejše in boljše
tiskovine.

CLEVELANDSKA AMERIKA

PRVA SLOVENSKA UNIJSKA
TISKARNA

6119 ST. CLAIR AVE
CLEVELAND, O.



Kadar je kako društvo namenjeno kupiti bandore, sastavo, regalje,
godbene instrumente, kape itd., ali pa kadar potrebujete ure, verižice, privrke,
prstane itd., ne kupite prej nikjer, da tudi nas za cene vprašate. Upranje Vas
stane le 2c. pa si bodele prihranili dolarje.
Čenike več vrst pošiljamo brezplačno. Pišite ponj.

IVAN PAJK & CO.,

CONEMAUGH, PA.

